

Missatge en una ampolla

Alfons Banda

Probablement ens trobem en un punt d'aiguabarreig. S'acaba una època i n'apunta una altra. Corrents i remolins ens arrossegueu d'aquí cap allà i passem sense transició de l'expectativa positiva al temor. Les idees es confonen amb les emocions i els projectes amb les ambicions. Les grans institucions amenacen ruïna. Trontollen els fonaments. Occident declina. El somni europeu pot acabar en efímera migdiada. Europa, salvo reacció immediata, no jugarà el paper orientador, global, que molts desitjàvem i esperàvem. Els indicis apunten a que el projecte europeu no té cap voluntat eficaç de sobrepassar el nivell econòmic. Els temes socials i polítics seguiran considerats ornamentals, demostrant que l'única realitat a considerar és el diner i l'única activitat seriosa, el business. Per primera vegada en la història de la humanitat, se'ns presentava la possibilitat real que una potència, intel·lectual, econòmica i demogràfica de primera fila, Europa, fos impulsada no pas per un afany imperial de domini d'altres pobles sinó per una vocació universal de lideratge moral. Ens hem quedat en un terreny humanament erm, intel·lectualment i moralment esquifit. Ens hem quedat en l'infantil desig de les vacances perpetues. I quedem al marge de la realitat que es juga a nivells més profunds de gran complexitat. Materialment, espiritualment i literalment el diner ens està arruïnant. La llibertat, la justícia, la democràcia, els drets humans i l'estat del benestar han entrat en fase de precarietat. Estan en venda. S'està diluint no solament la possibilitat d'exportar la filosofia en la que es fonamenten sinó la seva vigència en els nostres estats. Francament no sé si un mecanisme tan complicat com el que formen les institucions europees ens pot servir de res en les actuals circumstàncies. El projecte europeu, arruïnat pel diner, pot acabar enterrat per la burocràcia. Precisament perquè la realitat és il·limitadament complexa cal que els instruments per a gestionar-la siguin il·limitadament flexibles. Ni els organismes europeus que hem posat en marxa, ni els polítics actuals, semblen tenir la potència

i la flexibilitat, el carisma i la vocació, per reconduir la dinàmica sociopolítica. Potser només queda el poble. També hi ha, encara, a Europa una intel·lectualitat, instal·lada, que no ha jugat les seves cartes. Per damunt de nacionalitats, de parlaments i governs, de partits, d'organismes i institucions, caldria una paraula senzilla, clara i alta que orientés el camí. Una declaració no canvia res per si mateixa, però seria important per al poble saber que no està sol. Demano una paraula comuna d'algunes desenes d'intel·lectuals europeus, abstenir-se els orgànics, directament entenedora pel comú de la població, que marqui la direcció, que proposi prioritats i canvis, que orienti l'acció de tants milions de ciutadans, de tants milers d'entitats cíviques que no volem renunciar al somni de bastir una Europa que conrea, inspira i exporta totes aquelles conquestes de la llibertat i de la justícia que tenen explicitud en la declaració de drets humans i concreció en l'estat del benestar. Si no ho feu podríeu aleshores almenys fer el primer esborrany d'una glosa per a ser oportunament llegida en el funeral per a una Europa que no fou. Com el naufrag llenço l'ampolla al mar amb esperança.

Alfons Banda

Octubre 2011